

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przyszła pomoc państwa w UE w sektorze rolnictwa, leśnictwa i na obszarach wiejskich

(2022/C 301/10)

Sprawozdawca: Guido MILANA (PES/IT), członek rady gminy Olevano Romano

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Przyjmuje z zadowoleniem niedawno przedstawione wnioski Komisji Europejskiej dotyczące przyznawania pomocy państwa dla rolnictwa, które będą obowiązywać od dnia 1 stycznia 2023 r.
2. Przypomina, że art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi – wprowadzając jednocześnie pewne odstępstwa – iż pomoc państwa przyznawana przedsiębiorstwom jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym, jeśli mogłaby zakłócić konkurencję między państwami członkowskimi.
3. Przypomina, że w przypadku sektora rolnictwa, leśnictwa, a także obszarów wiejskich Komisja ocenia, czy występuje tego rodzaju zakłócenie, opierając analizę na wytycznych dotyczących przyznawania pomocy państwa w sektorze rolnictwa, leśnictwa i na obszarach wiejskich, oraz że wytyczne te obejmują okres programowania 2014–2022.
4. Podkreśla, że art. 81 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013⁽¹⁾ w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich stanowi, że finansowanie działań nieobjętych załącznikiem I do TFUE musi być realizowane z uwzględnieniem zasad pomocy państwa.
5. Zaznacza, że tego rodzaju dostosowanie przewiduje, że okres obowiązywania zasad pomocy państwa jest zgodny z okresem obowiązywania zasad dotyczących rozwoju obszarów wiejskich.
6. Odnotowuje, że w tym celu w 2019 r. Komisja rozpoczęła konsultacje, których wyniki przedstawiono w dokumencie roboczym SWD(2021) 107 final⁽²⁾.
7. Przypomina, że w międzyczasie Parlament i Rada UE przyjęły rozporządzenia w sprawie nowej WPR, w szczególności rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115⁽³⁾ ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych, z uwzględnieniem opinii Komitetu Regionów w sprawie nowej wspólnej polityki rolnej (WPR).
8. Podkreśla, że nowe wnioski dotyczące przyznawania pomocy państwa muszą uwzględniać nową WPR i nadal być z nią zgodne.
9. Zaznacza, że gospodarstwa rolne będą zobowiązane do wdrożenia strategii Zielonego Ładu, w szczególności strategii na rzecz bioróżnorodności i strategii „Od pola do stołu”.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

⁽²⁾ Zob. dokument roboczy służb Komisji „Ocena instrumentów mających zastosowanie do pomocy państwa w sektorach rolnictwa i leśnictwa oraz na obszarach wiejskich”.

⁽³⁾ Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1).

10. Zwraca uwagę, że zasadnicze znaczenie ma towarzyszenie gospodarstwom rolnym i leśnym w zielonej transformacji, zwłaszcza mniejszym przedsiębiorstwom zlokalizowanym na obszarach strategicznych, które to przedsiębiorstwa odgrywają przede wszystkim rolę ochronną na danym terytorium.
11. Wzywa Komisję do wprowadzenia wymogu, by produkty importowane spełniały europejskie normy produkcji oraz zasady wzajemności lub klauzuli „lustrzanej”, tak jak się tego wymaga od producentów z UE.
12. Zwraca się do Komisji o zwiększenie liczby kontroli na granicach oraz wprowadzenie wymogu stosowania procedur takich jak schładzanie przywożonego produktu.
13. Przypomina, że wypowiedział się już na temat obu strategii: w opinii „Bioróżnorodne miasta i regiony w okresie po 2020 r. w kontekście 15. Konferencji Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o różnorodności biologicznej (CBD COP15) oraz unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030”⁽⁴⁾ oraz w opinii „Od producenta do konsumenta (od pola do stołu) – wymiar lokalny i regionalny”⁽⁵⁾.
14. Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych w określaniu i prowadzeniu niektórych procedur dotyczących rekompensaty związanej z niektórymi rodzajami pomocy, w szczególności związanej z zarządzaniem ryzykiem w rolnictwie.
15. Przypomina, że regiony, powiaty i gminy nie tylko uczestniczą w określaniu krajowych planów strategicznych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2021/2115, ale są również beneficjentami interwencji na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i przyczyniają się do zdefiniowania podejścia oddolnego przewidzianego w inicjatywie LEADER.
16. Odnotowuje, że w latach 2014–2019 pomoc państwa przyznana w sektorze rolnym na szczeblu europejskim zmniejszyła się z 7,6 mld do 6 mld EUR, ale wzrosła w okresie pandemii COVID-19.
17. Podkreśla, że w tym okresie gospodarstwa rolne i sektor leśny oraz rolno-spożywczy nigdy nie zaprzestały produkcji, zapewniając bezpieczeństwo dostaw, tak jak przewidziano w art. 39 TFUE.
18. Podkreśla, że wojna między Rosją a Ukrainą doprowadziła do niestabilności na rynkach surowców i zaopatrzenia w żywność.
19. Podkreśla rolę, jaką w tym względzie powinna odgrywać WPR, jeśli chodzi o samowystarczalność i zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego.
20. Przypomina, że tego rodzaju dostawy były również możliwe dzięki sposobności korzystania z pomocy określonej ad hoc przez Komisję w związku z kryzysem gospodarczym spowodowanym pandemią COVID-19.
21. Zauważa ponadto, że większość pomocy państwa, z wyłączeniem szczególnej pomocy w związku z kryzysem COVID-19, została przyznana głównie w ramach planów rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności w odniesieniu do środków wykraczających poza cele określone w załączniku I do Traktatu (produkty rolne).
22. Przyjmuje do wiadomości, że procedura włączania pomocy państwa do programu rozwoju obszarów wiejskich okazała się skomplikowana.
23. Zauważa, że chociaż rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 dotyczące wsparcia EFRROW na rzecz osiągnięcia celów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich oraz wytyczne dotyczące przyznawania pomocy państwa w sektorach rolnym, leśnym i na obszarach wiejskich na lata 2014–2020 są bardzo podobne, interwencje na rzecz rozwoju obszarów wiejskich nie zawsze w pełni pokrywają się z zasadami pomocy państwa.
24. Odnotowuje, że konsultacje rozpoczęte przez Komisję ujawniły pewne aspekty obecnych zasad pomocy państwa, które stały się już nieaktualne.
25. Podkreśla, że głównym celem pozostaje zapewnienie równych warunków działania wszystkim przedsiębiorstwom w Unii Europejskiej.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 20.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 37 z 2.2.2021, s. 22.

26. Zauważa, że niektóre działania należy utrzymać i dostosować, w szczególności w odniesieniu do zarządzania ryzykiem.
27. Odnotowuje, że pomoc dla sektora leśnego była w przeważającej mierze wykorzystywana na interwencje w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz że z uwagi na ważną rolę lasów konieczne będzie ułatwienie wdrażania pomocy.
28. Uważa, że konieczne jest wspieranie w zielonej transformacji gospodarstw rolnych i leśnych, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw, drobnych lokalnych producentów rolnych i krótkich łańcuchów dostaw żywności, które – również w świetle dużego wzrostu cen żywności i kosztów nakładów, takich jak energia i nawozy, nasilającego się wskutek wojny w Ukrainie – same nie byłyby w stanie poradzić sobie z konsekwencjami zachodzących zdarzeń. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej w sprawie ochrony bezpieczeństwa żywnościowego i wzmocnienia odporności systemów żywnościowych.
29. Trzeba ujednoczyć kryteria dotyczące obowiązków informacyjnych i promocyjnych, w szczególności w odniesieniu do terminów zgłaszania programów pomocy podlegających rozporządzeniom w sprawie wyłączeń grupowych.
30. Podkreśla, że przyjęta właśnie reforma WPR opiera się na zasadzie pomocniczości, w związku z czym ważne jest, aby zasady pomocy państwa również były zgodne z tą zasadą, a przy tym nie osłabiały konkurencji między rolnikami w różnych państwach członkowskich.
31. Uważa, że zasadnicze znaczenie ma zachowanie tej zasady pomocniczości, zwłaszcza w odniesieniu do roli odgrywanej przez władze lokalne, znajdujące się najbliżej podmiotów terytorialnych nieodłącznych w zarządzaniu działaniami na szczeblu lokalnym.

Proponuje zatem, by:

Uproszczenie

32. Nie zobowiązywać państw członkowskich do zgłaszania co roku zdarzeń porównywalnych do klęsk żywiołowych, epizootii, chorób roślin lub porażenia agrofagiem, gdyż – jeżeli te zdarzenia zostały uznane za takie przez organy krajowe – nie wymagają dodatkowego zgłaszania Komisji.
33. Nie zobowiązywać państw członkowskich do publikowania informacji na temat indywidualnych beneficjentów pomocy w wysokości poniżej 75 000 EUR na produkcję rolną i poniżej 500 000 EUR – na przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych.
34. Nie komplikować procedur związanych z częścią wspólnej oceny dotyczącą zgłoszonej pomocy.
35. Zapewnić możliwość przyznawania pomocy inwestycyjnej na mocy rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w rolnictwie (GBER)⁽⁶⁾, nawet odnośnie do produktów z jednego sektora, w szczególności gdy taka pomoc ma na celu zrekompensowanie skutków zdarzeń porównywalnych z klęskami żywiołowymi lub wyrównanie szkód spowodowanych przez choroby zwierząt i roślin lub agrofagi.
36. Kierować się zasadą pojedynczego punktu kontaktowego przy zgłaszaniu pomocy państwa w ramach krajowych planów strategicznych, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2021/2115.
37. Określić *lex specialis* w odniesieniu do stosowania rozporządzenia w sprawie pomocy de minimis w rolnictwie ze względu na duże różnice między sektorem rolnym a innymi sektorami. Komitet zwraca się szczególnie o zwiększenie pułapu pomocy de minimis do 50 tys. EUR w okresie trzyletnim oraz o wyznaczenie kwoty (na przykład 1 000 EUR), poniżej której wyklucza się zastosowanie rozporządzenia w sprawie pomocy de minimis (bardzo niewielkie kwoty pomocy).
38. Zmienić rozporządzenie w sprawie pomocy de minimis w odniesieniu do sektora rolnego w celu jego uproszczenia, a zwłaszcza w celu zniesienia kontroli wymogu dotyczącego jednego przedsiębiorstwa.
39. Pozostawić w gestii państw członkowskich zdefiniowanie przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji.
40. Uprościć procedury administracyjne dotyczące pomocy dla władz lokalnych, zwłaszcza jeśli są one beneficjentami środków pomocy państwa. W szczególności Komitet wnosi o to, aby te władze nie były klasyfikowane jak duże przedsiębiorstwa.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 193 z 1.7.2014, s. 1).

41. Określić prostsze procedury, tak by to przede wszystkim władze lokalne i regionalne mogły zarządzać potrzebami i sytuacjami nadzwyczajnymi na danym obszarze.

42. Uprościć procedury przyznawania pomocy państwa na działania reklamowe i promocyjne, w szczególności uznać, że ogólne instytucjonalne działania promocyjne nieodnoszące się do konkretnych marek i niezachęcające konsumentów do zakupu danego produktu NIE stanowią pomocy państwa.

43. Jeśli chodzi o uproszczone formy kosztów, są one do tej pory zgodne z zasadami pomocy państwa tylko wówczas, gdy przewidują je środki pomocy współfinansowane ze źródeł Unii Europejskiej. Komitet wzywa, by stosowanie uproszczonych metod rozliczania kosztów było możliwe niezależnie od istnienia współfinansowania europejskiego. Wydaje się, że nie ma wiarygodnego uzasadnienia dla dalszego stosowania różnych metod rozliczania kosztów kwalifikujących się w zależności od źródła finansowania programu.

Zazielenianie

44. Wspierać gospodarstwa rolne i leśne, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa, w zielonej transformacji.

45. Zagwarantować odpowiednią elastyczność stosowania zasad pomocy państwa w przypadku kryzysu, takiego jak ten związany z COVID-19 i wojną w Ukrainie, poprzez ustanowienie odpowiednich i spójnych pułapów pomocy, aby zapewnić rolnikom możliwość dalszej produkcji środków spożywczych, a konsumentom – możliwość korzystania z uczciwych cen detalicznych przy jednoczesnym uproszczeniu procedur wdrażania i przyznawania pomocy oraz zmniejszeniu formalności administracyjnych, zwłaszcza odnośnie do beneficjentów końcowych.

46. Uprościć niektóre procedury przyznawania pomocy państwa na inwestycje w produkcję energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności odnośnie do skali efektu zachęty:

47. Wprowadzić wyższe wskaźniki inwestycji dla MŚP działających w sektorze rolnictwa i inwestujących w transformację ekologiczną.

48. Przyznać pomoc ad hoc dla rolnictwa regeneratywnego w celu wynagrodzenia rolników za to ważne zadanie.

49. Uważa, że rozdrobnienie gospodarstw rolnych jest negatywnym czynnikiem uniemożliwiającym utrzymanie się na rynku i rozpoczęcie zielonej transformacji, do której dąży się w rolnictwie.

Spójność terytorialna

50. Uważa, że niezbędne jest przededefiniowanie pojęcia MŚP w sektorze rolnym poprzez zmianę definicji mikroprzedsiębiorstw określonej w załączniku I art. 2 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 702/2014, tak by dostosować ją specjalnie do sektora rolnego, biorąc pod uwagę jego specyfikę, w związku z czym proponuje, by zdefiniować nowy rodzaj mikroprzedsiębiorstw działających w rolnictwie.

51. Wspierać małe i średnie przedsiębiorstwa rolne i leśne na obszarach górskich i śródłądowych oraz w regionach najbardziej oddalonych ze względu na odgrywaną przez nie rolę ochronną na danym terytorium.

52. Nagradzać za konserwację i ochronę siedlisk te MŚP w sektorze rolnym, które spełniają parametry określone w punkcie 50 i które znajdują się na obszarach górskich lub śródłądowych lub na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania określonych przez państwa członkowskie w krajowych planach strategicznych.

53. Apeluje również o umożliwienie gospodarstwom usytuowanym w regionach wysokogórskich zakupu gruntów powyżej limitu 10 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych danej operacji, jak określono w art. 73 ust. 3 lit. c) rozporządzenia (UE) 2021/2115, aby umożliwić scalanie gruntów niezbędne do utrzymania ich aktywności gospodarczej oraz wykonywania zadań w zakresie ochrony danego terytorium.

54. Umożliwić sektorowi leśnemu korzystanie z procedury zwolnienia z obowiązku zgłaszania – także w przypadku działań innych niż te podejmowane w ramach krajowych planów strategicznych.

55. Uznać domyślnie – również w przypadku sektora leśnego – że działania w zakresie infrastruktury NIE stanowią pomocy, jeżeli dotyczą inwestycji nieprodukcyjnych.

56. Zmienić obecne przepisy dotyczące zarządzania ryzykiem, w szczególności poprzez obniżenie progu szkód do 20 % na potrzeby definicji zdarzeń porównywalnych do klęsk żywiołowych, jak przewidziano w rozporządzeniu (UE) 2021/2115.
57. Przewidzieć podwyższenie progu odszkodowania w przypadku ubezpieczeń preferencyjnych oraz innych narzędzi zarządzania ryzykiem, zgodnie z art. 76 rozporządzenia (UE) 2021/2115. Próg ten powinien być kompatybilny z utrzymaniem obecnego poziomu kosztów ubezpieczenia dla gospodarstw rolnych.
58. Zwolnić z obowiązku zgłaszania pomocy przyznawaną z tytułu odszkodowania za szkody spowodowane przez zwierzęta znajdujące się pod ochroną.
59. Przewidzieć odszkodowania za utratę dochodów w przypadku tego rodzaju szkód, tak jak w przypadku szkód powodujących utratę narzędzi produkcyjnych.
60. Oprócz odszkodowań za szkody spowodowane przez zwierzęta chronione należy także przewidzieć odszkodowania w przypadku innych zwierząt, pozostawiając definicję takich zwierząt władzom krajowym, regionalnym i lokalnym z uwagi na różną częstotliwość ich występowania w różnych krajach.
61. NIE uznawać za pomoc instytucjonalnych działań promocyjnych nieodnoszących się do konkretnych marek.
62. Należy zapewnić odpowiednie wsparcie w zakładaniu przedsiębiorstw prowadzących działalność pozarolniczą na obszarach wiejskich. Chodzi o dostosowanie ograniczonej kwoty pomocy do podobnego pułapu przewidzianego odnośnie do zakładania przedsiębiorstw rolnych (100 000 EUR). Nie ma powodu do różnicowania, które byłoby niekorzystne z punktu widzenia dywersyfikacji w kierunku przedsiębiorstw pozarolniczych, gdyż są to jednak bardzo niewielkie kwoty.
63. Aby pomoc MŚP korzystającym z projektów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub projektów grup operacyjnych, Komitet wzywa do:
- rozszerzenia zakresu stosowania również na władze lokalne, lokalne grupy działania, uczelnie i inne instytucje niezależnie od ich wielkości – ze względu na dużą różnorodność tych projektów, w których uczestniczy wiele rozmaitych współpracujących ze sobą podmiotów,
  - ustalenia całkowitej ograniczonej kwoty pomocy przyznanej na projekt na poziomie 300 000 EUR w przypadku projektów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) i 500 000 EUR – w przypadku projektów grup operacyjnych EPI.

Bruksela, dnia 28 kwietnia 2022 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Apostolos TZITZIKOSTAS
